

*Бруско К. М.,
здобувачи*

Донецького юридичного інституту Міністерства внутрішніх справ України

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА КОРУПЦІЙНИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ У СФЕРІ ЖИТЛОВОГО БУДІВНИЦТВА

Анотація. Корупційні кримінальні правопорушення у сфері житлового будівництва – однорідна група суспільно небезпечних діянь, що містять спільні родові ознаки, зокрема: вчиняються у процесі здійснення службової діяльності у сфері житлового будівництва та полягають у порушенні норм і правил, що закріплені в регулятивному законодавстві (стандартах) і локальних нормативно-правових актах; спеціальними суб'єктами – службовою особою (державним службовцем).

При всій багатоплановості кримінально-правового змісту і кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері будівництва вони все ж становлять однорідну групу суспільно небезпечних діянь, об'єднаних на основі таких спільних ознак: по-перше, такі кримінальні правопорушення вчиняють суб'єкти, які є учасниками правовідносин в одній галузі економіки – будівництві (охоплює організаційні, вишукувальні, проектні, будівельно-монтажні та пусконаладжувальні роботи, пов'язані зі створенням, зміною або знесенням об'єктів, а також взаємодію учасників будівництва з компетентними органами з приводу організації та здійснення таких робіт); по-друге, вчиняють особи зв'язку зі здійсненням ними професійної діяльності шляхом порушення норм і правил будівництва, а також представники державних інституцій під час реалізації дозвільних, тендерних, контрольних-наглядових та інших закріплених регулятивним законодавством процедур; по-третє, предметами (знаряддями) злочинів є матеріали, обладнання, будівельна техніка та інше специфічне майно, що використовується в ході житлово-будівельних робіт; по-четверте, сліди злочинної діяльності у сфері будівництва відображаються (фіксуються) як у будівельній продукції, так і у відповідних господарських і фінансових документах; по-п'яте, збиранню доказів вчинення злочинів у сфері будівництва сприяє використання органами досудового розслідування спеціальних будівельно-технічних знань, що зумовлює важливість фахової спеціалізації слідчих.

У контексті формування криміналістичних методик розслідування важливе методологічне значення має розподіл кримінальних правопорушень у сфері житлового будівництва залежно від об'єкта кримінально-правової охорони (проти власності; у сфері господарської діяльності; у сфері службової та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг); способів (технологій) вчинення суспільно небезпечних діянь (привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, різні види зловживань у сфері службової діяльності пов'язаної з наданням публічних житлово-будівельних послуг); етапів будівництва (підготовка до будівельних робіт, у тому числі довільні і тендерні процедури та їх початок; активна фаза будівництва; завершення

будівництва і здача об'єкта в експлуатацію, з часто притаманним корупційним залученням працівників державних контролюючих органів, комунальних та інших служб); суб'єкта злочину (загальний суб'єкт, спеціальний суб'єкт).

Ключові слова: житло, будівництво, кримінальні правопорушення, привласнення, розтрата, зловживання, досудове розслідування.

Постановка проблеми. В економіці України житлово-будівельна індустрія посідає одне з ключових місць за темпами розвитку і капіталізації порівняно з іншими її сегментами. Будівництво є складним бізнес-процесом, який включає постійну взаємодію забудовника, підрядника, інвестора, регулюючих органів, фізичних осіб у часі із залученням великих коштів і реалізує комплекс дій, метою яких є планове завершення будівництва й успішне введення об'єкта в експлуатацію.

Однак у цьому сегменті економіки країни значним залишається чинник корумпованості службових осіб підрядних організацій (у галузі житлового будівництва станом на 2021 рік нараховується 29,6 тис. підприємств та 22,9 тис. фізичних осіб-підприємців) і державних контролюючих органів, які пов'язані тінювими схемами з комерційними структурами й організованими злочинними угрупованнями. Нерідко внаслідок завищення вартості виконаних робіт на об'єктах, зведених шляхом підроблення проектно-кошторисної документації, необгрунтовано одержуються незаконні надприбутки, розмір яких зазвичай перевищує фактичні валові витрати. Системність і сталість розкрадань та інших кримінальних правопорушень у сфері житлового будівництва дає підстави визнати, що вони реально загрожують безпеці країни. Зокрема, впродовж 2013-2020 років внесено відомості до Єдиного реєстру досудових розслідувань 9875 тис. кримінальних правопорушень за фактами вчинення розкрадань службовими особами у цій сфері, а направлено до суду з обвинувальним актом лише 885 [1].

Мета статті – надати характеристику корупційних кримінальних правопорушень у сфері житлового будівництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Нині злочинці почали активно пристосовуватися до нової системи функціонування житлово-будівельної сфери і форм контролю за її діяльністю, розширили можливості незаконного збагачення, використовуючи нові та видозмінені способи розкрадань. Характерним для такої галузі є кваліфіковане приховування злочинцями слідів та ознак кримінально каранних діянь (частка латентної (невиявленої) кримінальної протиправності у цій сфері складає 70-80%) шляхом використання службового становища, підроблення проектно-кошторисної, реєстраційної та дозвільної документації, ігнорування будівельних

норм і правил безпеки, неправомірного доступу до інформації в автоматизованих телекомунікаційних мережах, застосування удосконалених технологій відмивання злочинних доходів, що значно ускладнює своєчасне виявлення та документування ознак кримінальних правопорушень і викриття винуватих осіб.

Загалом, аналізуючи наукові джерела та вивчаючи погляди науковців щодо поняття криміналістичної класифікації кримінальних правопорушень, варто констатувати, що під таким поняттям прийнято розуміти їх систематизацію за криміналістично значущими підставами, що сприяє формуванню криміналістичних характеристик злочинів і розробленню окремих криміналістичних методик [2, с. 272]. Така класифікація кримінальних правопорушень ґрунтується на основі поєднання кримінально-правових і криміналістичних критеріїв. Основу розподілу злочинів за класами, групами, підгрупами, видами та різновидами мають становити насамперед кримінально-правові ознаки. Загалом прийнято виділяти два ключових види класифікації: родова (за групами кримінальних правопорушень, об'єднаних однією главою Кримінального кодексу (далі – КК України)); видова (використовується у криміналістиці як головна ознака при розробленні окремих криміналістичних методик) [3, с. 365].

Однак можливі й інші види класифікації, зокрема за: способом вчинення кримінального правопорушення; ступенем приховання й маскування; злочинним досвідом особи, яка вчинила кримінальне правопорушення; місцем вчинення кримінального правопорушення (кримінальні правопорушення, місце вчинення яких локалізується у просторі; кримінальні правопорушення, місце вчинення яких не має певного територіального характеру, а пов'язане з якою-небудь організаційною структурою, системою) [4, с. 240].

Побудова окремих криміналістичних методик вимагає більш диференційованого підходу до кримінальних правопорушень. Це стосується врахування слідчої ситуації, способів вчинення кримінального правопорушення, його приховування і маскування, особи злочинця, місця вчинення кримінальних правопорушень та інших чинників [2, с. 272–273].

Як і будь-які інші складні явища, злочини у сфері будівництва є окремою класифікаційною підгрупою економічних кримінальних правопорушень. У криміналістиці вже тривалий час загальноживаною є класифікація, що спочатку була сформована у кримінологічній науці та враховує галузеву специфіку економічної діяльності. Цей підхід дає змогу виокремлювати та вивчати такі різновиди економічної злочинності, зокрема «комерційну», «податкову», «кредитно-фінансову», «митну», «зовнішньоекономічну», злочинність у соціально-бюджетній сфері. Кожна з цих груп характеризується сукупністю специфічних ознак та включає відповідні види кримінальних правопорушень. Інші класифікації ґрунтуються на основі внутрішнього розподілу сфер (галузей) економіки [5, с. 31].

Головною кримінально-правовою ознакою економічної злочинності є корислива мотивація. Під корисливою злочинністю розуміють сукупність кримінально-караних діянь, що посягають на сферу економіки, обумовлених усвідомленим прагненням отримати безоплатну протиправну майнову користь [6, с. 341–342].

Оскільки злочини у сфері будівництва останніми роками набули більшого розповсюдження, а способи вчинення останніх оновлюються та набувають нових форм, питання дослі-

дження актуальної криміналістичної класифікації зазначених вище правопорушень постає надзвичайно гостро, оскільки лише за наявності останньої можливо розробити ефективний механізм протидії та запобігання суспільно-небезпечним посяганням у сфері житлового будівництва з урахуванням його етапів, технологічних особливостей, специфіки документального супроводження.

Будівництво – це галузь матеріального виробництва, в якій створюються основні фонди виробничого і невиробничого призначення: готові до експлуатації будівлі, будівельні конструкції, споруди, їх комплекси [7]. У широкому сенсі (як галузь) до будівництва також належать капітальний і поточний ремонт будівель і споруд, а також їх реконструкція, реставрація та реновація. Процес будівництва охоплює всі організаційні, вишуквальні, проектні, будівельно-монтажні та пусконаладжувальні роботи, пов'язані зі створенням, зміною або знесенням об'єкта, а також взаємодію з компетентними органами з приводу проведення таких робіт.

З огляду на чинне законодавство, будівництво (у широкому сенсі) – це сфера правовідносин, учасниками здебільшого є такі суб'єкти: інвестор (особа, яка вкладає власні або позикові кошти у будівництво); особи (компанії), які спеціалізуються на капітальних вкладеннях у будівництво з метою подальшого отримання прибутку; забудовник (особа, яка забезпечує будівництво на належній їй земельній ділянці); замовник (уповноважена інвесторами особа або власне інвестор, яка здійснює реалізацію інвестиційних проектів); підрядник (особа, яка виконує роботи за договором підряду (безпосередні виконавці), або посередники, які укладають договори субпідряду з виконавцями-субпідрядниками); громадські (професійні, наукові, творчі) організації дослідників, проектувальників, архітекторів і будівельників; держава в особі органів державної влади та місцевого самоврядування (визначає містобудівну і житлову політику, здійснює правове регулювання, а також державний будівельний нагляд) [8, с. 35].

Будівництво житла – це регламентована нормами права сукупність послідовних дій щодо створення будівлі (об'єкта), призначеної та придатної для постійного проживання в ній людей, яка має одну чи кілька квартир і необхідні допоміжні приміщення. Об'єктом житлового будівництва є кожний відокремлений житловий будинок [9, с. 24], до поняття житла включаються багатоквартирні житлові будинки та квартири, приміщення, що знаходяться в них, урахувавши особливості житла як специфічного об'єкта права власності [10, с. 90].

І.М. Попова зазначає, що у розумінні змісту терміну «житло» є відмінності в конституційному, цивільному й житловому законодавстві. У цивільному праві під житлом розуміють різновид нерухомості, з визначеними щодо неї правами, функціонально призначеною переважно для проживання фізичної особи. Згідно зі ст. 379 ЦК України, житлом фізичної особи є житловий будинок, квартира, інше приміщення, призначені та придатні для постійного проживання. Цивільне законодавство окремо визначає такі об'єкти права власності: житловий будинок – будівля капітального типу, споруджена з дотриманням вимог, установлених законом, іншими нормативно-правовими актами, і призначена для постійного в ній проживання (ст. 380 ЦК України); садиба – земельна ділянка разом із розташованими на ній житловим будинком, господарсько-побутовими будівлями, наземними і підземними комунікаціями,

багаторічними насадженнями (ст. 381 ЦК України); квартири – ізольоване помешкання в житловому будинку, призначене та придатне для постійного у ньому проживанні (ст. 382 ЦК України). Житло як річ є об'єктом цивільних прав (ст. 179 ЦК України), щодо якого можуть виникати цивільні права та обов'язки на підставах, передбачених законом [11, с. 72].

Практично житло є різновидом нерухомого майна, оскільки його не можна без відповідного пошкодження та порушення експлуатаційних якостей відділити від земельної ділянки, на якій воно розташоване. Поняття «жиле приміщення» використовується двояко. По-перше, як узагальнююче, розглядаючи будинок, квартиру, їх частини, тобто як різновиди жилих приміщень. По-друге, у вузькому розумінні, як частина, одиниця будинку чи квартири [10, с. 94]. Тобто, практично житлом є приміщення, що відповідає низці формальних вимог, зумовлених житловим призначенням зазначеного виду нерухомості. Житлове приміщення має відповідати вимогам будівельних норм, протипожежним правилам, санітарно-гігієнічним стандартам тощо [12, с. 4].

В аспекті формування криміналістичної методики розслідування має значення також розподіл етапів (фаз) будівництва:

- доінвестиційна фаза, що включає в себе маркетингові дослідження; розроблення концепції інвестиційно-будівельного проекту; придбання прав на майданчик під розміщення об'єкта; обрання особи, яка здійснює реалізацію інвестиційно-будівельного проекту (замовника) і підрядних організацій;
- вишукувальні (геодезичні, геологічні, гідрометеорологічні, екологічні, геотехнічні) та інші інженерні роботи, які виконуються до початку проектних робіт з метою отримання об'єктивної та актуальної інформації про умови будівництва;
- проектні роботи (архітектурне проектування може здійснюватися як відповідно до договору підряду на виконання проектних робіт, так і відповідно до договору авторського замовлення), які включають стадії ескізного проектування; розроблення проектної документації (на основі позитивного висновку експертизи видається дозвіл на будівництво); підготовки робочої документації;
- будівельно-монтажні роботи (роботи зі зведення нових об'єктів та з установки в них обладнання), зокрема земляні, кам'яні, бетонні, залізобетонні, покрівельні, малярні, штукатурні;
- пусконаладжувальні роботи (комплекс заходів щодо введення в експлуатацію змонтованого обладнання) [8, с. 35].

Таким чином, кримінальні правопорушення у сфері будівництва здебільшого мають комплексний характер, а отже, існує об'єктивно обумовлена необхідність розроблення саме комплексної методики їх розслідування.

Криміналістична класифікація кримінальних правопорушень насамперед спрямована на вдосконалення та розвиток окремих методик розслідування, що сприяє деталізації, з'ясуванню особливостей їх криміналістичної характеристики. Це також необхідна умова ефективного пізнання конкретного об'єкта, основа для розроблення відповідних рекомендацій (їх системи). Тобто криміналістичні класифікації злочинів дозволяють оптимізувати процес криміналістичної діяльності, оскільки сприяють розробленню гнучких і ситуативно-приспосованих криміналістичних методик [13; 14].

На думку В.В. Тіщенко стосовно того, що криміналістична класифікація злочинів дає змогу провести багатосторонній

аналіз певних категорій злочинів, синтезувати їх криміналістично-значимі властивості й дати відповідні криміналістичні характеристики таким категоріям злочинів [15; 16]. Адже такий їх розподіл дозволяє досліднику абстрагуватися від широкого кола злочинних посягань до конкретно окреслених злочинів у цікавій в аспекті дослідження сфері, у нашому випадку – сфері будівництва.

Найважливішим і найбільш проблемним питанням під час побудови криміналістичної класифікації окремої категорії кримінальних правопорушень є визначення критеріїв класифікації, оскільки критерій є показником теоретичного та практичного значення класифікації загалом, тих цілей і завдань, що ставляться перед нею. Зокрема, у криміналістиці відомі три основних підходи стосовно вирішення вказаного питання: перший полягає в криміналістичній класифікації кримінальних правопорушень за їх кримінально-правовими ознаками; другий – за криміналістичними; а третій – на основі поєднання перших двох [17, с. 308].

Найбільш поширеною є класифікація кримінальних правопорушень, що ґрунтується саме на поєднанні кримінально-правових і криміналістичних критеріїв. Основу такої класифікації, зокрема за класами, групами, підгрупами, видами та різновидами, мають становити кримінально-правові ознаки. Загалом у криміналістиці розглядають два основні види класифікації: родову (за групами злочинів, об'єднаних однією главою Кримінального кодексу України) та видову, яку використовують у криміналістиці як основну ознаку під час розробки окремих криміналістичних методик [8, с. 33].

Вчені-криміналісти Р.С. Белкін та А.І. Вінберг вирізняють такі різновиди криміналістичних класифікацій: класифікація осіб; класифікація предметів; класифікація властивостей і ознак; класифікація дій і процесів; логіко-криміналістичні класифікації [18, с. 58].

Різновидом класифікації дій і процесів є класифікація кримінальних правопорушень. Криміналістична класифікація кримінальних правопорушень є органічним складником структури криміналістичної методики, адже без логічно обґрунтованої класифікації злочинів вибудувати систему окремих криміналістичних методик не можливо. Оскільки особливістю кримінальних правопорушень у сфері житлового будівництва є їх масштабність і багатогранність, то такі кримінальні правопорушення можна згрупувати за різними критеріями. Саме криміналістична класифікація цієї категорії кримінальних правопорушень є надзвичайно важливим засобом їх систематизації, оскільки має не лише гносеологічне, а й нагальне практичне значення [8, с. 34].

Залежно від родового об'єкта можна виділити кілька груп кримінальних правопорушень у сфері житлового будівництва:

1. Кримінальні правопорушення проти власності. У сфері житлового будівництва вчиняють кримінальні правопорушення передбачені ст. 191 КК України. Причому переважну більшість усіх кримінальних правопорушень становлять саме розкрадання, привласнення та заволодіння майном шляхом зловживання службовим становищем.

2. Кримінальні правопорушення у сфері службової та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг (ст. 364, 364¹, 365², 366, 367, 368, 369² КК України). Такі протиправні діяння здебільшого супроводжують різні незаконні заволодіння майном у сфері будівництва [19, с. 62–67]. Такі

кримінальні правопорушення вчиняються спеціальним суб'єктом – службовою особою, а тому носять назву «корупційних».

Вивчення слідчої та судової практики дало можливість виокремити найбільш складні технології злочинних діянь у сфері житлового будівництва, які, з огляду на їх специфіку, є проблемними для пізнання працівниками правоохоронних органів. Внаслідок цього виникає потреба у розробленні окремих напрямів виявлення та документування таких категорій корупційних правопорушень:

– розкрадання, що вчиняють службові особи у формах:

а) привласнення чужого майна, що було ввірене особі чи перебувало в її віданні;

б) розтрата такого майна службовою особою (ч. 1 ст. 191 КК України);

в) привласнення, розтрата або заволодіння чужим майном шляхом зловживання службовою особою службовим становищем;

г) різні види зловживань у сфері службової діяльності пов'язаної з наданням публічних житлово-будівельних послуг (364, 364¹, 365², 366–368, 369² КК України).

Такі дії вчиняються на різних стадіях проведення будівельних, ремонтних робіт, робіт із реконструкції приміщень, підготовки будівельного майданчику тощо. Ситуації зумовлені різноманітністю будівельних процесів, обсягами необхідних до виконання робіт, специфікою об'єктів будівництва чи ремонту/реконструкції.

Не менш важливе значення для розслідування кримінальних правопорушень у сфері житлового будівництва має їх класифікація за етапами будівництва: кримінальні правопорушення, що передують початку проведення будівельних робіт, а саме: надання неправомірної вигоди для одержання дозвілних документів на будівництво; кримінальні правопорушення, учинені під час будівництва (здебільшого це незаконне заволодіння коштами, виділеними на будівництво або будівельними матеріалами); кримінальні правопорушення у сфері службової діяльності на етапі завершення будівництва, зокрема, що пов'язані з одержанням документів із введення об'єкта в експлуатацію [8, с. 39].

Висновки. Таким чином, корупційні кримінальні правопорушення у сфері житлового будівництва – однорідна група суспільно небезпечних діянь, що містять спільні родові ознаки, зокрема: вчиняються у процесі здійснення службової діяльності у сфері житлового будівництва та полягають у порушенні норм і правил, що закріплені в регулятивному законодавстві (стандартах) і локальних нормативно-правових актах; спеціальними суб'єктами – службовою особою (державним службовцем). При всій багатоплановості кримінально-правового змісту і кваліфікації кримінальних правопорушень у сфері будівництва вони все ж становлять однорідну групу суспільно небезпечних діянь, об'єднаних на основі таких спільних ознак: по-перше, такі кримінальні правопорушення вчиняють суб'єкти, які є учасниками правовідносин в одній галузі економіки – будівництві (охоплює організаційні, вишукувальні, проєктні, будівельно-монтажні та пусконаладжувальні роботи, пов'язані зі створенням, зміною або знесенням об'єктів, а також взаємодію учасників будівництва з компетентними органами з приводу організації та здійснення таких робіт); по-друге, вчиняють особи зв'язку зі здійсненням ними професійної діяльності шляхом пору-

шення норм і правил будівництва, а також представники державних інституцій під час реалізації дозвілних, тендерних, контрольно-наглядових та інших закріплених регулятивним законодавством процедур; по-третє, предметами (знаряддями) злочинів є матеріали, обладнання, будівельна техніка та інше специфічне майно, що використовується в ході житлово-будівельних робіт; по-четверте, сліди злочинної діяльності у сфері будівництва відображаються (фіксуються) як у будівельній продукції, так і у відповідних господарських і фінансових документах; по-п'яте, збиранню доказів вчинення злочинів у сфері будівництва сприяє використання органами досудового розслідування спеціальних будівельно-технічних знань, що зумовлює важливість фахової спеціалізації слідчих.

У контексті формування криміналістичних методик розслідування важливе методологічне значення має розподіл кримінальних правопорушень у сфері житлового будівництва залежно від об'єкта кримінально-правової охорони (проти власності; у сфері господарської діяльності; у сфері службової та професійної діяльності, пов'язаної з наданням публічних послуг); способів (технологій) вчинення суспільно небезпечних діянь (привласнення, розтрата майна або заволодіння ним шляхом зловживання службовим становищем, різні види зловживань у сфері службової діяльності, пов'язаної з наданням публічних житлово-будівельних послуг); етапів будівництва (підготовка до будівельних робіт, в тому числі довільні і тендерні процедури та їх початок; активна фаза будівництва; завершення будівництва і здача об'єкта в експлуатацію, часто з притаманним корупційним залученням працівників державних контролюючих органів, комунальних та інших служб); суб'єкта злочину (загальний суб'єкт, спеціальний суб'єкт).

Література:

1. Звіт Генеральної прокуратури України про кримінальні правопорушення, вчинені на підприємствах, установах, організаціях за видами економічної діяльності за 2015-2020 рр. *Офіс Генерального прокурора України*. URL: <https://www.gp.gov.ua/ua/stst.html>.
2. Криміналістика : підручник / В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В.А. Журавель та ін. Київ : Ін Юре, 2016. 636 с.
3. Криміналістика : підручник / Р.І. Благути, О.М. Дуфенюк та ін. Львів : ЛьвДУВС. 2016. 946 с.
4. Криміналістика: питання і відповіді : навч. посіб. / за ред. А.В. Кофанова, О.Л. Кобилянського, Я.В. Кузьмічова та ін. Київ : Центр учб. літ., 2011. 280 с.
5. Запотоцький А.П. Основи методики розслідування злочинів у сфері будівництва : монографія. Київ : Освіта України, 2018. 320 с.
6. Криминологія : учебник / под ред. В.Н. Кудрявцева и В.Е. Эминова. М., 1999. 512 с.
7. Будівельна справа. *Вікіпедія. Вільна енциклопедія*. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki>.
8. Запотоцький А.П. Криміналістична класифікація злочинів у сфері будівництва. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2016. № 1 (11). С. 32–41.
9. Сударенко О.В. Правове регулювання фінансування житлового будівництва в Україні : дис. канд. юрид. наук : 12.00.07. Київ, 2006. 224 с.
10. Слободянюк С.О. Цивільно-правове регулювання державної реєстрації речових прав на нерухоме майно : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.03. Київ, 2012. 214 с.
11. Попова І.М. Розслідування шахрайств, пов'язаних із залученням коштів громадян на будівництво житла : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.09. Київ, 2011. 251 с.

12. Розкриття та розслідування шахрайств у сфері фінансування будівництва житла : метод. реком. / С.С. Чернявський, В.В. Топчий, В.В. Сокурєнко. Київ, 2010. 84 с.
13. Яблоков Н.П. Криминалистическая классификация притуплений / под ред. В.Я. Колдина. *Криминалистика социалистических стран*. М. : Юрид. лит., 1986. 512 с.
14. Журавель В. Криміналістична класифікація злочинів: засади формування та механізм застосування. *Вісник Академії правових наук України*. 2002. № 3 (30). С. 160–163.
15. Тищенко В.В. Корисливо-насильницькі злочини: криміналістичний аналіз : монографія. Одеса : Юрид. літ., 2002. 360 с.
16. Розслідування злочинів у сфері господарської діяльності: окремі криміналістичні методики : монографія / В.Ю. Шепітько, В.О. Коновалова, В.А. Журавель та ін.; за ред. В.Ю. Шепітька. Харків : Право, 2006. 624 с.
17. Пчеліна О.В. Криміналістична класифікація злочинів. *Право і суспільство*. 2014. № 6-1. С. 304–309.
18. Белкин Р.С., Винберг А.И. Криминалистика и доказывание (методологические проблемы). М. : Юрид. лит., 1969. С. 52–65.
19. Запотоцький А.П. Теоретичні основи та практика розслідування злочинів у сфері будівництва : дис. докт. юрид. наук: 12.00.09. Київ, 2019. 510 с.
20. Запотоцький А.П. Криміналістична класифікація злочинів у сфері будівництва. *Юридичний часопис Національної академії внутрішніх справ*. 2016. № 1 (11). С. 32–43.

Brusso K. General characteristics of corruption criminal offenses in the field of housing construction

Summary. Corrupt criminal offenses in the field of housing - a homogeneous group of socially dangerous acts that have common generic features, in particular: committed in the course of official activities in the field of housing and are in violation of norms and rules enshrined in regulatory legislation (standards) and local normative legal acts; special subjects – an official (civil servant).

For all the diversity of criminal law content and qualification of criminal offenses in the field of construction, they still constitute a homogeneous group of socially dangerous acts, united on the basis of the following common features: first, such criminal offenses are committed by entities involved

in legal relations. one branch of the economy – construction (covers organizational, survey, design, construction and commissioning work related to the creation, modification or demolition of facilities, as well as the interaction of construction participants with the competent authorities on the organization and implementation of such work); secondly, persons in connection with their professional activity by violating the norms and rules of construction, as well as representatives of state institutions during the implementation of permits, tenders, control and supervision and other procedures established by regulatory legislation; thirdly, the objects (instruments) of crimes are materials, equipment, construction machinery and other specific property used in the course of housing construction works; fourth, traces of criminal activity in the field of construction are reflected (recorded) both in construction products and in the relevant economic and financial documents; fifth, the collection of evidence of construction crimes is facilitated by the use of special construction and technical knowledge by pre-trial investigation bodies, which determines the importance of the professional specialization of investigators.

In the context of the formation of forensic methods of investigation is important methodological importance of the distribution of criminal offenses in the field of housing depending on the object of criminal protection (against property; in the field of economic activity; in the field of official and professional activities related to public services); ways (technologies) of committing socially dangerous acts (misappropriation, misappropriation of property or taking it by abuse of office, various types of abuse in the field of official activities related to the provision of public housing and construction services); stages of construction (preparation for construction works, including arbitrary and tender procedures, and their beginning; active phase of construction; completion of construction and commissioning of the facility, with often inherent corruption involving employees of state regulatory authorities, utilities and other services); the subject of the crime (general subject, special subject).

Key words: housing, construction, criminal offenses, misappropriation, embezzlement, abuse, pre-trial investigation.